

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.987/2015/25.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke
Böszörményiné dr. Kovács Katalin előadó bíró
Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

.. (tartózkodási helye: Fővárosi BV-intézet 1479 Budapest, Pf. 118.)

A felperes képviselője:

Dr. Pataki Norbert Ügyvédi Iroda pártfogó ügyvéd (ügyintéző: dr. Pataki Norbert András ügyvéd)

Az alperes:

Fővárosi Törvényszék

Az alperes képviselője:

Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Osztály (ügyintéző: dr. Bóke Katalin titkár)

A per tárgya:

Személyhez fűződő megsértés megállapítása és ogkövetkezményeinek alkalmazása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.903/2013/20.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Balassagyarmati Törvényszék 2.P.20.403/2012/21.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes ellen folyamatban volt büntetőeljárásban a 2011. szeptember 29-i tárgyaláson a felperes rosszul lett, ezért az

eljáró tanácselnök elrendelte a BV-intézetbe történő viisszaszállítását, ahol orvosi ellátásban részesült. Megállapították, hogy magas a vércukorszintje, a felperes ezt követően a nála levő gyors hatású inzulinból beadott magának egy adagot. Az állapota azonban ezt követően sem javult, ezért az orvosok nem engedték vissza a tárgyalásra. Az eljáró tanácselnök a tárgyaláson a sajtó képviselőinek jelenlétében a következő tájékoztatást adta: „A tanács elnöke tájékoztatja a jelenlevőket, hogy a BV orvos rövid úton közölt tájékoztatása szerint a mai napon a vádlott ismételt előállítását nem várható. Az orvos tájékoztatása szerint a vádlott vonatkozásában felmerült az a lehetőség, hogy a mai napon nem adta be magának az inzulint, de ezt sem állítani, sem kizárni nem tudta. Mikor visszavitték, kapott egy gyors inzulininjekciót, lefektették, de az érték a pihenés után is magas volt (21), ezért úgy ítélte meg, hogy a mai napon a vádlott már nem alkalmas a tárgyaláson való részvételre.” Ezt követően egyes sajtószerveknél különböző cikkek jelentek meg, ahol a történetekről beszámoltak.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a tanács elnöke által közöltek megsértették a jóhírnév védelméhez, az emberi méltósághoz, illetve a magántitok védelméhez fűződő személyiségi jogát. A jogsértések miatt 500.000 forint nem vagyoni kártérítésre kérte kötelezni az alperest.
- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. A lefolytatott tanúbizonyítás alapján megállapította, hogy az eljáró tanácselnök tájékoztatása tényszerű volt, megfelelt az orvostól kapott tájékoztatás tartalmának. A felperes egészségi állapotával kapcsolatban új információt nem tartalmazott a felperes cukorbetegségéről, amely a perben addig ne merült volna fel és a nyilvános tárgyalásokon jelenlévő sajtó képviselői ne tudtak volna róla. A sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudja kifejezés olyan semleges információt tartalmaz, amely az emberi méltóság és a becsület megsértését nem eredményezheti. A cikkek nem képezték jelen eljárás tárgyát, azok az alperes felelősségével összefüggésbe nem hozhatók. Jóhírnévsértés nem volt megállapítható, mert az eljáró tanácselnök nem közölt valótlan tény, nem híresztelt, mivel az orvosi tájékoztatás közlésére szorítkozott, a való tény hamis színben való feltüntetése sem állapítható meg. Egy büntetőeljárásban a vádlottal kapcsolatban felmerült olyan ok, amely a tárgyalás elhalasztását eredményezi, nem tekinthető magántitoknak, annak az eljárásjog keretében tárgyalási

jegyzőkönyvben történő rögzítése nem minősül jogosulatlan nyilvánosságra hozatalnak, akkor sem, ha ez nyilvános tárgyaláson történik a sajtó jelenlétében. Ugyanis a cél nem a nyilvánosságra hozatal, hanem a tárgyalás elnapolásának okszerű és tényszerű indokolása. Ezért jogalap hiányában összezszerűségében nem vizsgálta a keresetet.

- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes azzal, miszerint azt a való tény, hogy a felperessel szemben a Fővárosi Bíróságon indult büntetőeljárás 2011. szeptember 29-én tartott tárgyalását a felperes egészségi állapota miatt a bíróság félbeszakította, abban a hamis színben tüntette fel, hogy rosszullétének okát a felperes saját maga idézte elő, megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperes nem vagyoni kárigényének elbírálása körében az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Érvelése szerint a felperes keresetével érintett, az inzulin beadásával kapcsolatos információ az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 3. § 3. pontjának b) pontja szerint különleges adatnak minősül, mert az egészségi állapotra vonatkozik. Az Infotv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján az ilyen jellegű adatok esetében az érintett írásbeli hozzájárulásán túlmenően akkor kezelhető, ha a törvény ezt közérdeken alapuló célból elrendeli. A felperes írásbeli hozzájáruló nyilatkozata nem állt rendelkezésre, ezért azt kellett vizsgálni, hogy van-e olyan törvényi előírás, amely az adatkezelést közérdeken alapuló célból elrendelte. Ez az adatkezelés büntetőeljárás keretében történt, ezért a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) szabályait kellett vizsgálni. A Be. 250. § (3) bekezdésében rendelkezik arról, hogy a jegyzőkönyvnek az eljárás menetét hogyan kell tartalmaznia. Fel kell tüntetni minden olyan eseményt, amely a tárgyalás folytatásának akadályát képezi, ezért helyesen járt el a büntetőbíróság, amikor jegyzőkönyvben rögzítette, illetve a jelenlevőket tájékoztatta arról, hogy a felperest az egészségi állapota miatt a bíróságra már nem szállítják vissza. A tárgyalásnak akadályja van, ezért azt félbe kellett szakítani. A Be. 69. § (2) bekezdéséből következően jelentősége volt annak, hogy a felperes beadta-e magának a szokásos napi inzulint vagy sem. A tárgyalásra a büntetőbíróság jelentős számú tanút idézett, akiknek a meghallgatását el kellett halasztani a következő tárgyalási napokra. Így helyes volt az, hogy a büntetőügyben eljáró bíró információt szerzett a felperes állapota kialakulásának okáról, azonban arra nézve pontos ismeretek nem álltak rendelkezésre. Ennek az oknak, különösen akkor ha az bizonytalan, a jegyzőkönyvben való rögzítése, valamint a tárgyalás nyilvánosságával való közlése szükségtelen és indokolatlan. Az

Infotv. 5. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti közérdeken alapuló céllal nem indokolható. Elegendő ezeknek az iratok közötti elhelyezése, pl. hivatalos feljegyzésként, a későbbi pontosabb adatok megalapozásához, illetve szükséges eljárásjogi következmények levonásához. A tárgyalás félbeszakítása előtti tájékoztatás annak első kézből származó jellege különös súlyt adott a közlés azon részének, miszerint lehetséges, hogy a felperes nem adta be az inzultint. Az elsőfokú eljárásban meghallgatott orvos tanú nyilatkozata szerint azonban a felperesnél tapasztalt állapot nem csak ilyen okból állhatott elő. Szükségtelennek ítélte a másodfokú bíróság az orvos felettesének meghallgatását, mivel attól érdemi eredmény nem volt várható, nem emlékeztetett már a konkrét vizsgálatra. Kizárólag az volt bizonyos a felperes állapotával kapcsolatban, hogy vércukorszintje eredményezte a rosszullétét és emiatt nem volt tárgyalásra alkalmas állapotban. A bizonytalan ismeret közlése azonban olyan színezetet adott ennek, hogy a felperes saját maga okozta az állapotát. A felperest ez a közlés úgy láttatja, mint aki a nagy nyilvánosság előtt zajló eljárást, illetve annak egy tárgyalási napját ellehetetleníteni igyekszik és céljának elérése érdekében egészségi állapotát is kockáztatja. Ezért megállapította az ítélőtábla a felperes jóhírnevének megsértését. Egyetértett az elsőfokú bírósággal az emberi méltóság és magántitok megsértése miatti igény elutasítása tekintetében. A felperest nem érte különös megaláztatás és emberi mivolta sem kérdőjeleződött meg semmilyen vonatkozásban. A magántitok megsértését nem lehetett megállapítani alapvetően logikai okból. Nem létező körülmény eltitkolása ugyanis nem lehetséges, illetve ez ilyen védelmet nem élvezhet. Visszautalt arra, hogy a keresetében a felperes nem az alperesi közlés egészét, hanem csak egy részét tette kifogás tárgyává. A Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítéletével állapította meg a jogsértés tényét és a nem vagyoni kárigénnyről a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak kell majd határoznia.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős részítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet hatályában való fenntartását kérte. Jogi álláspontja szerint a jogerős részítélet jogsértést megállapító rendelkezése sérti a Ptk. 78. § (1) bekezdését. Az ítélőtábla tévesen állapította meg, hogy a közöltek alkalmasak a hamis látszat keltésére. A büntetőeljárásban a felperest vizsgáló orvos tájékoztatása is kifejezetten tartalmazta, hogy a felperes esetében nem lehet megállapítani, maga idézte-e elő állapotát, ezért a bíróság tájékoztatása akkor is hiteles, ha utóbb e feltevés valótlannak bizonyult. Nyelvtani és logikai szempontból is tévesnek tartotta a másodfokú bíróság értelmezését a hamis látszat keltésével kapcsolatban. A hamis színben való feltüntetés fogalma körében

hivatkozott a BH 1989.12 számú eseti döntésre. A hamis színben való feltüntetés megállapításához az alperes szerint olyan többletelem szükséges, amely a való tények puszta megismétlésén túlmenően valamilyen további közléstartalommal, vagy épp közlésrészlet elhallgatásával az eredeti közlemény mondanivalóját megváltoztatja. Jelen esetben ilyenre nem került sor. Kizárólag az orvos által adott tájékoztatást ismételte meg az eljáró tanácselnök, ahhoz megjegyzést, információt nem fűzött. A másodfokú bíróság a tájékoztatást indokolatlanul két részre bontotta és a tárgyalás akadályára vonatkozó közlést kiragadta a teljes tényállításból, míg a felperesi közrehatás lehetőségére vonatkozó információt az előbbi tényállításhoz fűzött megjegyzésként és nem annak részeként értékelte. A PK 12. számú állásfoglalásban kifejtettekkel ellentétes a másodfokú bíróság értelmezése, amikor kiragadta a szövegkörnyezetből és szembeállította a tájékoztatás részletét azzal a valós tartalmú tényállítással, hogy az orvosi tájékoztatás szerint nem állapítható meg, hogy a felperes közrehatott-e állapota előidézésében. Ez szintén a vizsgált tényállítás része és nem ahhoz fűzött megjegyzés, ezért nem alkalmas a hamis látszat keltésére. Valamely személy nyilatkozatának idézése tényállításként értékelhető, amelynek a lényegét nem az képezi, hogy a szövegben elhangzottak a valóságnak megfelelnek-e, hanem hogy az adott személy, az adott időben valóban az idézettel azonos tartalmú nyilatkozatot tett. Egyébként sem alkalmas hamis látszat keltésére a közlemény, mert ahhoz az lenne szükséges, hogy az átlagolvasó szempontjából a közlemény eredeti tartalma, üzenete megváltozott, erre azonban nem került sor. Hivatkozott a PK 14. számú állásfoglalásra. Bár a jelen per tárgyát képező közlemény nem bírósági eljárásról szóló tudósítás, hanem a bíró által adott tájékoztatás, azonban tartalmát tekintve az valójában az eljáró bíró által az eljárás aktuális állásáról szóló közlemény, amelyre álláspontja szerint analóg módon alkalmazandó a PK 14. számú állásfoglalás. Nincs jelentősége annak, hogy utóbb az orvosi vizsgálat az elsődleges véleménnyel ellentétben arra a következtetésre jutott, hogy a felperes állapota nemcsak a felperesi mulasztásra visszavezethető okból állhatott elő. A bíróság tájékoztatása az eljárás adott állásával egyező volt, így utóbb az információ tévesnek bizonyulása okán a jóhírnévsértés megállapítására nem kerülhet sor. Önmagában az a körülmény, hogy a közölt információk nem tekinthetők véglegesnek vagy utóbb tévesnek bizonyulnak, az alperes felelősségét nem alapozzák meg. Nem volt vitás, hogy a felperest vizsgáló orvos valóban felvetette annak lehetőségét, hogy a felperes állapotát maga idézte elő.

- [7] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint az törvényileg nem teljesíthető indítványt tartalmaz a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján. A jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát ugyanis az alperes nem indítványozta. A jogerős

részítélet hatályon kívül helyezésére tett alperesi indítványt azért kérte elutasítani, mert annak törvényes alternatívájaként sem az új eljárásra utasítást, sem az új határozat meghozatalát nem kéri az alperes.

Az nem volt vitás, hogy az eljárásban az orvos milyen tartalmú tájékoztatást adott az eljáró bírónak, azonban éppen ez volt a való tényeket hamis színben feltüntető, mert bizonyítást nyert, hogy a felperes rosszullétének több más oka is lehetett, mint a saját közrehatása. A további lehetséges okokról azonban az orvosi tájékoztatás nem szólt. Ha az eredeti közlés volt jogsértő, akkor az azt továbbító, nyilvánossággal közlő bíróság is megvalósította a Ptk. 78. §-ának sérelmét.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [9] A felülvizsgálati kérelem megfelelt a Pp. irányadó előírásainak, abból egyértelműen megállapítható volt, mire irányul a a felülvizsgálati kérelem, ezért az érdemben elbírálható volt.
- [10] A Kúria a jogerős részítéletet a Pp.275.§ (2) bekezdése alapján kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai között bírálhatta felül. Ennek megfelelően a Kúria a felülvizsgálati eljárásban csak azokat a jogszabálysértéseket vizsgálhatja, amelyek tekintetében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél konkrétan megjelölte a megsértett jogszabályt és amellyel kapcsolatban az állított jogszabálysértésnek indokát adta. Ebből következően a jogerős részítélet keresetet elutasító rendelkezése nem volt felülbírálható. A Kúria csak a jóhírnévsértés megállapítása tekintetében vizsgálhatta a jogszabálysértést.
A jogvita elbírálása szempontjából az a döntő jelentőségű, hogy a felperes személyének megítélését befolyásoló téves közlések kerültek-e közlésre.
- [11] A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 76. §-a értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen a magánszemélyek bármilyen hátrányos megkülönböztetése, nemük, fajuk, nemzetiségük vagy felekezetük szerint, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése is. A Ptk. 78. §-ának (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés értelmében a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel. E rendelkezés alapján a jóhírnév sérelmének megállapítására az olyan valótlan, a személy hátrányos megítélését kiváltó közlés alkalmas, amely valamely tényt határozottan vagy burkoltan tartalmaz. A vélemény, a bírálat akkor jogsértő, ha egyúttal valótlan tényállítást is magában foglal, vagy ha kifejezőmódjában indokolatlanul sértő, bántó vagy megalázó.

Az ítéletábra tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes a való tények hamis színben való feltüntetésével megsértette a felperes jóhírnevét. Az iratok alapján megállapítható: az ügyben eljáró bíró jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatában arról tájékoztatta a jelenlevőket, hogy mely okból kell elhalasztani a tárgyalást. A nyilatkozat a tárgyalás elhalasztásával kapcsolatban az orvos tájékoztatására alapítottan tartalmazta az arra való utalást, hogy mi vezethetett a vádlott rosszullétéhez, aminek vizsgálata a büntető ügyben eljáró bíróság jogszabályban előírt kötelezettsége. A Be. 69.§ (2) bekezdése értelmében ha a terhelt, a védő, a tanú, vagy a szakértő önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy nem hallgatható ki, illetőleg az eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni, a következő kihallgatásra, illetve eljárási kötelezettségének teljesítése érdekében a terhelt elővezetése rendelhető el, a tanú rendbírósággal sűjthető, vagy elővezetése rendelhető el, a védő és a szakértő rendbírósággal sűjthető. Az okozott költség megtérítésére a felsoroltakat kötelezni kell. Miután ez a rendelkezés konkrét szankciókat ír elő arra az esetre, ha az adott személy eljárási kötelezettségei teljesítésére képtelen állapotban jelenik meg, és ez önhibájából következik be, az eljáró bíró köteles megvizsgálni, hogy önhiba okozta-e az eljárásban résztvevő személy állapotát vagy sem. A Be. 250.§ (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy a jegyzőkönyvnek áttekinthetően kell tartalmaznia a bírósági eljárás menetének és minden lényeges alakításának leírását akként, hogy nyomon lehessen követni az eljárási szabályok betartását. Az ítéletábra helyesen foglalt állást, amikor megállapította, hogy a büntető bíróság e rendelkezéseknek megfelelően járt el a jegyzőkönyvben annak rögzítésével, hogy a felperest egészségi állapota miatt aznap már nem szállítják vissza a tárgyalásra, ezért azt el kell halasztani. Helytálló volt az is, hogy erről tájékoztatta a jelenlevőket. Ugyanakkor a Kúria nem osztotta az ítéletábra álláspontját abban a kérdésben, hogy a büntető bíróság a felperes egészségi állapota kialakulásának okát nem kellett volna rögzíteni a jegyzőkönyvben és szükségtelen volt a nyilvánosság tájékoztatása. A Kúria rámutat, hogy ez az eljárás nem sértette meg a Be. fentiekben ismertetett rendelkezéseit. Mindemellett nem a Be. szabályainak megsértése volt jelen per tárgya. A Kúria hangsúlyosan kiemeli, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezte annak vizsgálata, hogy a felperes Ptk. 81.§-ában védelmezett magántitkát az eljáró bíróság megsértette-e, kizárólag a felperes jóhírneve megsértésének kérdését lehetett elbírálni. Ennek megítéléséhez a büntető tárgyaláson eljáró bíró által elmondottak tartalmát kellett vizsgálat tárgyává tenni. A bíró nem állította, hogy egyedül és kizárólag a felperes magatartása vezetett a rosszulléhoz, aminek következtében a tárgyalás elhalasztása szükségessé vált. Csupán lehetőségként említette meg, hogy az is eredményezhette a rosszullétet, hogy a felperes nem adta be magának reggel az inzulint. Azonban a bíró kijelentése magában foglalta azt is, hogy

más természetes oka is lehetett a felperes rosszullétének. Ezeket a tényeket a felperest megvizsgáló orvos tanú vallomása alátámasztotta, bár pontosan nem emlékezett az adott eset körülményeire. A büntető eljárásban készült jegyzőkönyv közokiratként rögzíti, hogy az eljáró bíró az orvos nyilatkozataként milyen információt közölt a tárgyaláson jelenlevőkkel, amely a Be. által számára előírt vizsgálati kötelezettség keretei között maradt, azt a felperes jóhírnevét sértő módon nem lépte túl, a felperes által a közlésnek tulajdonított sugalmazás abból nem olvasható ki. Mindezekre figyelemmel valótlan tényállítás, híresztelés nem történt, a bíró kijelentése a való tényeket nem tüntette fel hamis színben, a felperes jóhírneve megsértése nem állapítható meg, ezért az ítélet tábla részítélete sérti a Ptk. 78.§-ában foglaltakat.

Ennek megfelelően nem volt relevanciája a Legfelsőbb Bíróság PK. 14. számú állásfoglalásának. Annak sem volt jelentősége, hogy a büntetőbíróság a későbbiek során tovább vizsgálta-e a körülményeket, mert a jelen jogvita tárgyát az képezte, hogy az alperes a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített, sérelmezett nyilatkozattal megsértette-e a felperes jóhírnevét. Így az ezt követően történteknek nem volt kihatása a perben eldöntendő személyiségi jogi jogkérdésre.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának felperes által hivatkozott határozatai jelen jogvitában nem voltak alkalmazhatóak, mert más tényállás mellett hozott döntéseket tartalmaznak. Jelen ügyben fel sem merült az ártatlanság vélelmének kérdése, a büntető bíróság eljárása ezt nem érintette.

- [12] A fentiek alapján a Kúria a jogerős részítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte, és a Pp.253.§ (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [13] Ptk. 78.§

Záró rész

- [14] A Kúria a perköltségben való határozathozatalt a Pp.77.§-ában foglaltakra figyelemmel mellőzte.
- [15] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp.274.§ (1) és (2) bekezdésének megfelelően a felperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2016. június 8.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács
Katalin s.k. előadó bíró,
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Vné

tisztviselő